

A média szerepe a mentális zavarokat övező stigmatizáció fenntartásában

Bakos Anna¹, Szépfalvi Tamara², Mihály Tamara⁴, Ligeti-Nagy Noémi³, Yang Zijian Győző³, Vajsz Kornél¹, Simon Lajos^{1 2}

Bevezetés

- Stigmatizáció: társadalmi megbélyegzés, amely sztereotípiákra és előítéletekre épül.
- Többszintű: nyilvános, önstigma, strukturális
- Jellemző sztereotípiák: „veszélyes”, „gyenge”, „megbízhatatlan”
- Következmények: kirekesztés, diszkrimináció, segítségkérés kerülése, rosszabb életminőség
- A média torz ábrázolásai fenntartják a stigmatizációt, ugyanakkor lehetőségük van az elfogadás erősítésére is

Cél

Nemzeti Antistigma Program (NAP)

1. országos stigma kutatás
2. a létező antistigma programok felkutatása, összegyűjtése
3. regionális és országos programok hatásvizsgálata

- Magyar online média vizsgálata
- Milyen arányban jelennek meg pozitív és negatív attitűdök a mentális zavarokkal kapcsolatban?

Módszer

1. Adatfelvétel: magyar internetes sajtó 10 legolvasottabb weboldala
2. Adatelemzés
 - 2.1 Annotáció: 115 kézzel annotált magyar nyelvű szentimentkorporusz
 - 2.2 Szentiment elemzés (szerzői attitűdöt tükröző nyelvi elemek)
 - 2.3 Leíró statisztika
 - 2.4 Khí négyzet próba (Van-e különbség a lapokban a pozitív és negatív cikkek gyakoriságában?)
 - 2.5 Mesterséges intelligencia (adatfeldúsítás, nyelvi modell létrehozása)

Eredmények

Pszichiátriai betegek/betegségek megjelenése a médiában

- A pszichózis, szkizofrénia és szerhasználati zavarok (alkohol, kábítószer), öngyilkosság, személyiségzavarok kiugróan magas arányban jelennek meg stigmatizáló nyelvezetben.
- Az evészavarok kapják a legnagyobb arányban valóban támogató ábrázolást (60%)

Modern nyelvtechnológiai és M.I. eszközökkel:

Diszkusszió

- A pszichiátriai betegségekről szóló médiamegjelenések egyenlőtlenek és gyakran stigmatizálóak.
- A negatív tartalmak aránya magas, ami erősíti a társadalmi előítéleteket.
- Bizonyos zavarok (pszichózis, szkizofrénia, szerhasználat) különösen negatív ábrázolást kapnak, míg mások (pl. evészavarok) árnyaltabb megjelenítést.
- Fontos feltárni a torzítás okait (pl. szenzációhajhászás, szerkesztői szempontok).
- A nyelvi modellek lehetőséget adnak a médiatartalmak széles körű és gyors elemzésére.

Internetes folyóirat	A pszichiátriai betegek/betegségek negatív színben való feltűntetése	A kiemelt cikkkrészlet látszólag támogató hangvételű
Bors Online	69,6 %	22,7%
Origo	66,7 %	17,9%
Nők Lapja	66,7 %	61,4%
HVG	63,6 %	10%
Blikk	44,8 %	11,9%
Telex	37,5 %	43,8%
NLC	33,3 %	72,2%
24.hu	31,3 %	40,6%
Index	25,5 %	40,4%
444	14,3 %	71,2%

Modell neve	Pontosság
huBERT	85%
PULI Bert Large	84%
ChatGPT	64%